

Dotakljivi

Kmalu bomo po svetu hodili polni digitalnih bolh. Sicer ne bodo grizle in večina jih bo mikromajhnih, bodo pa vsem na glas kričale vse o nas: kdo smo, kje ponavadi hodimo, kaj jemo, kje in kaj kupujemo in ali imamo vgrajen umeten kolk. Gomazele nam bodo povsod. Po žepih, torbah, v čevljih, papirnatih robčkah, za ovratnikom in v spodnjih hlačkah. Zlezele bodo tudi pod kožo. Morda je kakšna pravkar z vami.

Epidemija se je potuhnjeno začela z nadzorom kupcev pri prodajni polici z žiletkami in od takrat je ni moč ustaviti. Bolhe so se zažrle v najvarnejše potne liste in plačilne kartice, marsikje napadajo osebne in zdravstvene izkaznice, gasilci jih bodo zaradi lažjega sledenja v primeru reševanja nosili na uniformah. Tudi naši domači ljubljenci so se jih našli. Poglejte v svoj zadnji žep na hlačah ali v denarnico – odpirate službena vrata z eno od njih? Še posebej popularne so v industrijah, ki upravlja z ogromnimi količinami zalog ter v maloprodaji, kjer učinkovito zamenjujejo črtno kodo. Kar po zraku, brez dotika, komunicirajo s svetom. Ni dvoma, RFID tehnologija je vse preveč uporabna, da bi se ji v prihodnje želeli odreči.

A varnost in brezkontaktnost še nista dovolj dolgo skupaj, da bi lahko bili najboljši prijateljici. Osnovna sestavina varnosti je nadzor, brezkontaktnosti pa uporabnost in učinkovito pomešati sestavine dveh tako različnih svetov je kot igrati rusko ruleto. RFID čipi so prave vaške klepetulje: mimoidoči čitalec jih ogovori, pa se kar pohvalijo vsaj s svojim identifikatorjem. Tako so zasnovani zato, da bi jih veliko lažje prebirale vlade in posredno vsi, ki bi jih to morda zanimalo, recimo hekerji ali vaš sosed. Taka drobtinica informacije je ponavadi podatkovni ključ v zalednih podatkovnih bazah za vodenje zalog, odpiranje vrat in podobnih ključnih sistemih. Predstavlja tudi vhodni podatek v aplikacije in je zato še ena stranska pot v vašo podatkovno bazo. Seveda so tudi že naredili prvi RFID virus, zato vašega kuža Fifija, ki se bo pritožil, da se je našel računalniškega virusa, vzemite resno. Morda ga ima v svojem z zakonom predpisanem identifikacijskem čipu.

Ker je RFID čipe preprosto prebirati, jih je tudi lažje klonirati. Nikoli ne boste vedeli, ali se je simpatična neznanka, ki je k vam prisedla na mestnem avtobusu, pogovarjala samo z vami ali hkrati tudi z vašo službeno vstopno kartico, tako preprosto je to. Včasih vam je morala vsaj seči v žep po ključ, pa še opazili ste, da vam je zmanjkal. RFID Dolly nemškega potnega lista smo videli poleti, angleška se je pojavila konec lanskega leta, ostale bodo sledile, ko jih bo kdo potreboval. Kar je delovalo kot trd oreh, je ravno zaradi prebiranja brez nadzora izgubilo del varnostne funkcije.

Tudi brezkontaktnost in zasebnost se nimata najraje. Ker ima vsak brezkontaktni čip svoj unikatni digitalni EMŠO, ponavadi jasno povezan z eno osebo, in ker se skoraj samoiniciativno predstavlja naokrog, je odlično pomagalo pri sledenju čipa in njegovega prenosnega sredstva. Tehnologija danes meri domet boljših RFID čipov v stotinah metrov, kar je pri dobro zasnovanih sistemih več kot dovolj, da Veliki brat ve, da ste v kantini porabili preveč časa za kosilo ali da vas res zelo vznemirja tisti božanski audio-video sistem v trgovini s tehničnim blagom.

Žal brezžični svet še ni postregel s pravimi rešitvami, da bi se lahko v njem počutili dovolj varno. Prihodnost bo povedala, katera so tista področja, kjer si povečano uporabnost in udobje smemo plačati z zmanjšanjem nadzora. Zagotovo se zaradi le malo več lagodnosti ni modro odreči večji varnosti na področjih, kjer lahko veliko izgubimo.

Časi, ko bodo v trgovinah ob izhodih nameščali uničevalce RFID čipov, so še predaleč. Motilci RFID signalov, stroki že dobro znani, bodo iz praktičnih razlogov verjetno prepovedani. Če vam danes to, da ves čas žarčite naokrog osebne podatke, ni všeč, si boste pač pomagali sami. Najprej morate insekt nekeko najti, nato uporabite starodavni pripomoček - kladivo. Par natančnih udarcev, pa bo crknil. Pomaga tudi cvrtje v mikrovalovni pečici, pranje v pralnem stroju pa žal ne (opozorilo: ne delajte tega z novimi potnimi listi ali domačimi ljubljenci). Za modne zanesenjake se bodo prej ali slej pojavili elegantni faradejevi plašči, ki vas bodo v modnih kovinskih barvah obvarovali pred nadležnimi čitalci RFID čipov ter elektromagnetnim sevanjem. Bolj vedoželjni pa se lahko že sedaj prijavite na tečaj, na katerih vam zgoraj naštetih metode in še kakšno zraven temeljito demonstrirajo.

Če kdo želi svetu kričati, kdo je, kje je, katere znamke oblačili nosi, kako velik silikon so mu vgradili in da ima danes rojstni dan, naj to počne hote in pri polni zavesti. Za vse nas preostale, ki nočemo, da se nas dotikajo na daleč, ne da bi to sami vedeli in dopustili, moramo najti boljše rešitev. Brez stroge zakonodaje, ki bo predpisovala obvezno označevanje izdelkov, ki nosijo RFID čip, ter visoke kazni za nespoštovanje, ne bo šlo. In brez učinkovitih naravnih detektorjev ter uničevalcev, namenjenih osebnim rabi, tudi ne. Pravice, da odločamo sami o tem, kdo, kdaj in kako se nas sme dotakniti, ne smemo na lahko zapraviti.

Stanka Šalamun, Sistem, feb. 2007